

of the methods in scientific researches, related to the study of the fertilizing ability and artificial insemination in pigs using cryopreserved sperm.

The most significant achievements in the development of long-term storage method of boar sperm in the deep-frozen state, its evaluation, thawing and insemination of sows are highlighted.

The issue of semen deep freezing of farm animals in the middle of the twentieth century was relevant, because it allowed to preserve the genetic material (semen) of valuable breeds and species of animals. Profitable pork production would be impossible without advances in reproduction and artificial insemination.

Scientific research on the development of a method for deep-freezing boar sperm in liquid nitrogen, was started in 1972 by A. A. Belikov, was aimed at testing different modes of sperm cooling - ultra-fast (vitrification), fast, moderate and slow. The best results were obtained with a fast mode of freezing and thawing of sperm.

Scientists have conducted studies to see the possibility of replacing glycerin in cryopreservation media with other cryoprotectants. For the first time, in 1984, fertility was achieved by artificial insemination of pigs with frozen-thawed sperm with the addition of ethylene glycol instead of glycerin, at the level of 45-83 % with a fertility of 7-9 piglets per farrowing.

Later in 1992, A. A. Belikov's research was aimed at studying certain theoretical issues concerning the freezing and thawing of diluted whole sperm and its thick fraction. The method of this experiment involved separating a thick fraction of ejaculate in the process of ejaculation in a boar under visual inspection. The result of the research and production experiment was the insemination of sows, whose fertility was on average from 46 to 76 %, with the release of piglets from 6 to 14 heads per farrowing.

Created in 1990 by scientists together with the staff of the All-Russian Institute of Animal Husbandry, a bank of boar semen frozen in pellets, made it possible to use it both in Ukraine and abroad.

Key words: Anatoliy Andreevich Belikov, frozen boar semen, scientific achievements.

DOI 10.32900/2312-8402-2020-123-104-117

УДК 343.9:636

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ДОМАШНІХ ТВАРИН

Марчук А. А.

Чернівецький науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України

В цій статті мова йде про оцінку вартості тварини. Тварина виступає об'єктом цивільних правовідносин. Зазвичай, об'єктами цивільних прав є речі (предмети матеріального світу в своєму природному стані або предмети, створені в результаті людської діяльності). Обґрунтування віднесення живих тварин до категорії «об'єкт цивільних прав» пов'язане з тим, що останні виступають об'єктами оцінки в матеріальній формі – рухомим майном, споживчим товаром. Отже, оцінка перетворює тварину на особливий об'єкт цивільних прав, на який поширюється правовий режим речі. Об'єкти тваринного світу в Україні можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності, знаходитися під

охороною держави незалежно від права власності на них. (Закон України «Про тваринний світ»). Оцінку вартості тварини здійснюють уповноважені особи – судові експерти, судово-експертні установи, атестовані експерти. Оцінка здійснюється у порядку, визначеному Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України; Кодексом України про адміністративні правопорушення; Кодексом адміністративного судочинства України; Митним кодексом України; Законами України: «Про судову експертизу», «Про виконавче провадження» та іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності, зокрема, «Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень».

Проблема у тому, що при проведенні такого роду дослідження необхідний повний перелік вихідних даних про об'єкт дослідження, сукупність показників, морфологічних, фізіологічних (зовнішні, внутрішні) та господарських ознак і властивостей, що формують та характеризують тварину, як одне ціле. Кожен показник та особливість впливає на їх вартість.

У цьому оглядовому дослідженні ми зупинилися на показниках, які відіграють невід'ємну роль при проведенні товарознавчої експертизи домашніх тварин. Розглянемо детально основні поняття, що потребують аналізу, та вивчимо вплив даних показників під час проведення дослідження, з застосуванням методичних підходів відповідно до Національного стандарту № 1.

У повсякденному житті людина, утримуючи домашню тварину, не звертає уваги на ті чи інші дрібниці, які в подальшому при оцінці мають надзвичайно важливе значення, а деколи і відсутність інформації у власника об'єкта дослідження призводить до неможливості вирішення поставленого запитання перед судовим експертом. Відповідно нам вдалося визначити ряд показників, на які необхідно звернути увагу.

Ключові слова: товарознавча експертиза, оцінка, ринкова вартість, судова експертиза, домашні тварини, класифікація тварин, вихідні дані.

У науковій літературі є достатньо багато підходів щодо оцінки домашніх тварин. Їх розрізняють в залежності від класу, типу та мети оцінки. Правовою базою дослідження є: Закон України «Про ветеринарну медицину» [5], Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» [6], Закон України «Про Митний тариф України» [7], Закон України «Про племінну справу у тваринництві» [8], Закон України «Про судову експертизу» [9], Закон України «Про тваринний світ» [10], Закон України «Про Червону книгу України» [11], Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [12], Закон України «Про ціни і ціноутворення» [13], Закон України «Про громадські об'єднання» [14], Кримінальний процесуальний кодекс України [17], Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ [22], Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного стандарту № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав”» [21], Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [23], Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин [24], Український класифікатор товарів [28], Цивільний кодекс України [29].

Дослідженням особливостей цієї проблеми в Україні займалися Т. М. Артюх, І. В. Григоренко [1], М. П. Високос, М. О. Захаренко [2, 4], М. В. Демчук, М. В. Чорний [4], С. Л. Калачев [15], Т. М. Коломієць, Н. В. Притульська, О. Л. Романенко [16], С. Н. Ляпустин [18], Н. А. Садомов [25], В. І. Павлов, О. В. Опьонова, Н. В. Павліха [19], О. В. Шевченко [30] та ін., які приділили цим питанням значну наукову увагу та вивели багато нових теоретико-правових заключень, з чим їхні роботи мають особливе практичне значення.

В останній час все більш актуальним стає різноманітність питань та специфічність об'єктів дослідження при проведенні судових товарознавчих експертиз, а саме – питання визначення вартості тварин, зокрема, домашніх. Це потребує індивідуального підходу в кожному окремому випадку з урахуванням особливостей та отримання повних вихідних даних для ідентифікації об'єктів дослідження при призначенні та проведенні такого роду товарознавчих експертиз.

Метою даної роботи є: 1) аналіз переліку вихідних даних про об'єкт дослідження (тварину) – сукупності показників, морфологічних, фізіологічних (зовнішніх, внутрішніх) та господарських ознак і властивостей, що формують та характеризують тварину, як одне ціле при визначенні вартості тварин, зокрема домашніх; 2) дослідження показників в контексті, що формує вартість об'єкта оцінки зі застосуванням методичних підходів відповідно до нормативно-правової бази.

Матеріали та методи досліджень. В Україні до тварин застосовуються загальні правила про майно (товар). Відповідно до частини 1 статті 190 Цивільного кодексу України [29], майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Згідно статті 179, річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Згідно до статті 180: 1) тварини є особливим об'єктом цивільних прав, на них поширюється правовий режим речі; 2) правила поведінки з тваринами встановлюються законом. Відповідно до статті 189 визначено: 1. Продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляється, добувається, одержується з речі або приноситься річчю; 2. Продукція, плоди та доходи належать власникові речі, якщо інше не встановлено договором або законом.

Особливості використання методичних підходів в оцінці домашніх тварин (собак) в залежності від класу, типу та мети оцінки. Відповідно до п. 38 Національного стандарту № 1 «Ринкова вартість – вартість, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем та продавцем, після проведення відповідного маркетингу за умови, що кожна із сторін діяла із знанням справи, розсудливо і без примусу» [21].

Обґрунтування вибору методичних підходів для оцінки об'єктів дослідження, здійснюються відповідно до Національного стандарту № 1 [21] та методики визначення вартості майна затвердженої МІОУ [3]. Тобто, оцінка майна проводиться із застосуванням методичних підходів, методів оцінки, які є складовими частинами методичних підходів або є результатом комбінування кількох методичних підходів, а також оціночних процедур. Для проведення оцінки майна застосовуються такі основні методичні підходи:

- витратний (майновий для оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу та у формі фінансових інтересів);
- дохідний;
- порівняльний.

Витратний підхід передбачає визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єкта оцінки з подальшим коригуванням на суму зносу (знецінення). Основними методами витратного підходу є метод прямого відтво-

рення та метод заміщення. Метод прямого відтворення полягає у визначенні вартості відтворення з подальшим вирахуванням суми зносу (знецінення). Метод заміщення полягає у визначенні вартості заміщення з подальшим вирахуванням суми зносу (знецінення). За допомогою методів прямого відтворення та заміщення визначається залишкова вартість заміщення (відтворення).

Під час застосування методу прямого відтворення або методу заміщення використовуються вихідні дані про об'єкт оцінки, інформація про відтворення або заміщення об'єкта оцінки чи подібного майна в сучасних цінах або середньостатистичні показники, які узагальнюють умови його відтворення або заміщення в сучасних цінах.

Дохідний підхід базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та очікування, відповідно до яких вартість об'єкта оцінки визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу.

Інформаційними джерелами для застосування дохідного підходу є відомості про фактичні та (або) очікувані доходи та витрати об'єкта оцінки або подібного майна.

Порівняльний підхід ґрунтується на врахуванні принципів заміщення та попиту і пропонування. Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу та пропонування подібного майна з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки.

Основними елементами порівняння є характеристики подібного майна за місцем його розташування, фізичними та функціональними ознаками, умовами продажу тощо. Коригування вартості подібного майна здійснюється шляхом додавання або вирахування грошової суми із застосуванням коефіцієнта (відсотка) до ціни продажу (пропонування) зазначеного майна або шляхом їх комбінування.

Результати досліджень. Розглянемо сукупність показників, що формують та характеризують тварину, як одне ціле при визначенні вартості тварин. Ці показники відображенні в нашому дослідженні у виді спеціальної термінології, що може використовуватися при проведенні товарознавчої експертизи визначення вартості тварин. Зауважимо, що значення показників, як і їх кількість, зростає при оцінюванні породистих тварин. Тобто, не можна обмежитися скупим визначенням певної ознаки, скажімо, конституції, зазначивши її словами «субтильна», «атлетична» тощо. Потрібно чітко вказувати сукупність усього того, що є конституцією тварини.

Розглянемо першу групу показників, що є основною відносно інших:

- Екстер'єр – це сукупність показників, що характеризують зовнішні форми тіла тварини.
- Інтер'єр – сукупність внутрішніх фізіологічних, анатомічних та біохімічних властивостей організму, що формують конституцію та напрям продуктивності тварини.
- Конституцію – сукупність морфологічних, фізіологічних (зовнішніх, внутрішніх) та господарських ознак і властивостей тварини, що характеризують її як єдине ціле. Конституція зумовлена спадковістю (породою), віком, статтю, станом здоров'я та умовами утримання, зокрема, рівнем годівлі.

Аналіз екстер'єру, інтер'єру, конституції тварин дає змогу правильно оцінити тварину, встановити її породу, стать, вік, рівень угодюваності, стан здоров'я та її продуктивність з метою визначення вартості.

Наступна група показників, що застосовуються при визначенні вартості тварин – це ріст і розвиток тварин. Під ростом розуміють процес нагромадження в організмі білка.

Закономірностями росту і розвитку тварин є:

- сповільнення росту тіла з віком до повного припинення (крім росту волосся, рогових утворень);
- нерівномірність росту окремих частин тіла;
- чергування періодів більш інтенсивного росту менш інтенсивним (ритмічність).

Застосовуючи ці показники, важливо враховувати залежність тривалості росту тварин від тривалості їх життя. Залежно від кожного виду тварин, відзначають тривалість біологічного життя та тривалість росту (лактації). Наприклад, для собаки тривалість біологічного життя становить 11 років, тривалість росту 2 роки.

Показниками росту при цьому є абсолютний та відносний приріст:

- Абсолютний приріст – збільшення живої маси (висоти, довжини) за певний відрізок часу, виражений в одиницях ваги чи довжини.
- Відносний приріст дає змогу охарактеризувати інтенсивність росту.

Відносно показників росту має значення «строк корисного (господарського) використання тварин» – період часу, протягом якого сільськогосподарські, домашні тварини використовуються в запланованих цілях або від використання яких може бути отримано (виконано) певний обсяг сільськогосподарської продукції (робіт). Строк корисного господарського використання здебільшого є меншим ніж строк біологічного життя тварини.

Наступна група – це показники продуктивності тварин. Вони можуть суттєво впливати на їх вартість. Продуктивність тварин – це здатність тварин виробляти за визначений час різну продукцію певної кількості і певної якості або виконувати певну роботу. Це основна властивість сільськогосподарських тварин, заради якої їх розводять.

За рівнем продуктивності тварин поділяють на: низько-, середньо-, високопродуктивних та рекордистів. Одна тварина може давати два або більше видів продукції. Продуктивність тварини змінюється з часом. Факторами, що формують рівень продуктивності є: вид, порода, стать, вік, стан здоров'я, розміри тіла, здатність до розмноження, скоростиглість, конституція.

«Порода» – це цілісна група тварин одного виду спільного походження, що склалася внаслідок творчої діяльності людини в певних господарських і природних умовах, кількісно достатня для тривалого розведення “в собі” та вдосконалення, має господарську та племінну цінність, певні характерні для неї кількісні та якісні показники різних видів продуктивності й відтворної здатності.

Основні критерії, за якими тварин відносять до однієї породи:

- спільність походження (від спільних плідників-родоначальників);
- подібність за основними фізіологічними, анатомічними, господарськими ознаками (подібність інтер'єру, екстер'єру, конституції (за живою масою, мастю, рівнем продуктивності тощо);
- пристосованість до зовнішнього середовища (акліматизація, пластичність).

Класифікація порід:

- заводська класифікація (за тривалістю і інтенсивністю праці людини з виведення і удосконалення породи);
- примітивні;
- культурні.

Господарська класифікація (за характером основної продуктивності):

- спеціалізовані;
- комбіновані.

Методи племінної роботи (виведення та розведення племінних тварин):

- Чистопородне розведення – парування тварин однієї породи чи споріднених порід з метою одержання чистопородного потомства.
- Схрещування – метод, за яким спаровують плідника та самку, що належать до різних порід, з метою одержання помісного потомства.
- Гібридизація – процес спаровування різних видів тварин для виведення здоровіших, витриваліших та продуктивніших тварин – гібридів.

Перелік жеребців-плідників, допущених для племінного використання на 2016-2020 роки: Кличка, номер (за наявності); Масть; Рік народження; Походження (батько, мати) – кличка, номер (за наявності); Допущений до племінного використання в породі.

Відповідно до Закону України «Про племінну справу у тваринництві» [8] до племінних (генетичних) ресурсів належать: племінні тварини, сперма, яйцеклітини, ембріони, які мають племінну (генетичну) цінність.

До племінних тварин установлені такі вимоги: тварини повинні бути ідентифіковані; зареєстровані в державних книгах племінних тварин (ДКПТ); дані про них внесені до документів племінного обліку, документів офіційного обліку продуктивності та офіційної класифікації (оцінки) за типом; походити від батьків, зареєстрованих у ДКПТ; плідники тварин повинні походити від племінних тварин вищої племінної (генетичної) цінності, оцінюватись за походженням, власною продуктивністю та якістю отриманого від них потомства і бути атестованими у встановленому порядку.

«Племінна тварина» – чистопородна або одержана за затвердженою програмою породного вдосконалення тварина, що зареєстрована в ДКПТ, має племінну (генетичну) цінність і може використовуватися в селекційному процесі відповідно до програм селекції.

«Неплемінна тварина» – тварина, що не має даних про походження відповідно до вимог племінного обліку.

«Ідентифікація тварин» – їх нумерація, присвоєння кличок, фотографування тощо, що забезпечує зокрема можливість формування інформації про кожну тварину та встановлення відповідності цієї інформації даним тварині.

«Державна реєстрація племінних тварин» здійснюється шляхом внесення відповідних даних про них до державних книг племінних тварин (ДКПТ) на підставі племінного обліку.

«Племінний облік» – визначення та внесення до інформаційних баз (автоматизованих систем документів з племінної справи) суб'єктами племінної справи у тваринництві даних про племінну цінність тварини (походження, власна продуктивність, якість отриманого від них потомства) з метою отримання відомостей, необхідних для ведення племінної справи у тваринництві та інших цілей.

«Племінна (генетична) цінність» – це цінність племінних тварин згідно з даними їх фактично визначеного або передбачуваного впливу на якість потомства.

«Суб'єкти племінної справи» у тваринництві ведуть племінний облік відповідно до інструкцій за документами встановленої форми. Основними з них, які використовуються для оцінки, є: «Картка племінного самця» та «Картка племінної самки».

«Картка» – це основний документ індивідуального племінного обліку, який ведеться від народження до кінця господарського використання. Вона призначена для накопичення усіх відомостей, що характеризують індивідуальні продуктивні та племінні якості тварини, її родовід, лінійну, родинну належність, інтенсивність використання.

«Картка» є основним документом для запису тварини у ДКПТ. Відомості, які містяться в картці: дата народження, походження, породність, ріст і розвиток, оцінка екстер'єру, інтер'єру, конституції, результати бонітування, яке проводиться щорічно усіма суб'єктами племінної справи як комплексна оцінка продуктивних і племінних якостей племінних тварин. На підставі реєстрації тварин видається паспорт.

«Паспорт» – документ сурового обліку, що містить дані про тварину, її переміщення, власників, місцезнаходження і її реєстрацію в Єдиному державному реєстрі ідентифікованих і зареєстрованих тварин (ідентифікаційний номер) і є супровідним документом при будь-яких переміщеннях тварини. Інформація паспорта: серія, номер, дата видачі паспорта; дані про тварину; дані про батьків; дані про власника тварини та підприємство, де вона утримується; дані про переміщення тварин.

Розглянувши сукупність показників, що формують та характеризують тварину, як ціле при визначенні вартості тварин під час проведення товарознавчої експертизи, варто перейти до аналізу специфіки практичного досвіду визначення вартості домашніх тварин (*домашні тварини – це собаки, коти та інші тварини, що протягом тривалого історичного періоду традиційно утримуються і розводяться людиною; також сюди відносяться тварини видів чи порід, що штучно виведені людиною для задоволення естетичних потреб, що, як правило, не мають життєздатних диких популяцій – АМ*), наприклад, оцінки вартості собак при проведенні товарознавчої експертизи.

Тварини-компаньйони (також домашні вихованці або домашні улюбленці) (англ. companion animals) – термін, який використовується для позначення свійських тварин, яких людина тримає у своїй оселі задля спілкування та отримання додатних емоцій. Такі домашні тварини протиставляються сільськогосподарським тваринам, яких тримає задля отримання м'ясо-молочної продукції, вовни тощо, а також як робочу худобу. Традиційними та найбільш поширеними тваринами-компаньйонами є коти і собаки [27].

Міжнародна Кінологічна Федерація, скорочено МКФ (фр. Fédération Cynologique Internationale, скорочено фр. F.C.I.) – міжнародна організація, офіційна штаб-квартира якої знаходиться в Тюені (Бельгія). Заснована 25 травня 1911 року кінологічними організаціями Австрії, Бельгії, Нідерландів, Німеччини та Франції. МКФ об'єднує 94 країни світу. Федерація тісно співпрацює з кінологами США, Великої Британії та Канади [20].

Згідно зі Статутом Міжнародної Кінологічної Федерації, членом МКФ може бути лише одна національна кінологічна організація. В Україні такою організацією є Кінологічна Спілка України, яка стала членом МКФ в 1996 році [26].

Основним завданням МКФ є підтримка і сприяння розведенню і використанню чистокровних собак, а це перш за все:

- Єдина система видачі родоводів, ведення «Єдиної Племінної Книги» в кожній країні.
- Вільний обмін собаками, кінологічною інформацією та експертами.
- Сприяння організації виставок і випробувань, взаємне визнання розплідників і заводів, а також титулів і звань собак.

Тільки ця організація щорічно проводить Всесвітню Виставку Собак (англ. WORD DOG SHOW) усіх порід, в якій беруть участь більш як 20 тисяч собак, а також Європейську Виставку Собак (англ. EURO DOG SHOW), Азійську Виставку Собак та Американську Виставку Собак.

Отже, тривалість життя та використання тварин пов'язані з породними, індивідуальними, продуктивними і племінними якостями, що значною мірою залежать від їхніх спадкових особливостей. При цьому необхідно пам'ятати, що повноцінна збалансована годівля, раціональний режим догляду та утримання сприяють подовженню періоду господарського використання тварин.

При проведенні дослідження необхідна повна інформація про об'єкт дослідження, надання усіх вихідних даних, стандарт породи (в межах породи – ознаки), стать, вік, стан здоров'я, рівень угодваності, здатність до розмноження, показники продуктивності, родовід, будова тіла, рухи, шерсть, ріст, вага, поведінка, дефекти, будь-яке відхилення від вищевказаних пунктів повинно розглядатися як недолік або порок залежно від ступеня вираження. Досягнення собакою певних фізіологічних показників (ріст, вага), набуття певних навичок та здатність виконувати відповідну роботу. Факт того, що цуценя стало дорослим собакою, здатним виконувати відповідні функції, має бути підтверджено висновками кінолога і ветеринара. Також необхідна форма племінної документації, племінна цінність залежить від походження собаки, інформація про походження, паспорт або реєстраційне свідоцтво (метрика цуценяти), копія паспорту із проведеними вакцинами (ветеринарна картка), інформація (підтверджена відповідними документами), щодо усіх витрат на утримання об'єкта дослідження (собаки):

- придбання цуценя (договір купівлі-продажу цуценя);
- витрати на його транспортування;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням та утриманням тварини із запланованою метою;
- витрати на його обов'язкову реєстрацію;
- витрати на годування;
- витрати на лікування та ветеринарне обслуговування;
- витрати на дресирування собаки.

Для визначення ринкової вартості порівняльним підходом експерту необхідно виявити наявну інформацію, щодо цін продажу (пропонування) подібного до об'єкта оцінки майна, (собаки), з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки.

За наявності вищевказаної інформації, щодо усіх вихідних даних об'єкта дослідження можливе визначення ринкової вартості витратним підходом, що передбачає визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єкта оцінки з подальшим коригуванням їх на суму зносу (знецінення).

Дохідний методичний підхід, може бути використано при визначенні ринкової вартості об'єкта дослідження, якщо у розпорядженні судового експерта наявна інформація (відомості) про фактичні та (або) очікуванні доходи власника об'єкта дослідження, (від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки включаючи дохід від його можливого перепродажу), а також витрати, які понесе власник.

Висновок. Дослідження тварин – це відносно новий напрямок діяльності експертів-товарознавців, тому при оцінюванні тварин, зокрема собак, потрібно враховувати безліч показників, що відображають специфіку конституції та напрям продуктивності. Репродуктивний вік, тривалість життя, племінна цінність, специфіка використання собаки пов'язана з породними, індивідуальними, продук-

тивними і племінними якостями, що значною мірою залежить від її спадкових особливостей. При цьому необхідно пам'ятати, що повноцінна збалансована годівля, раціональний режим догляду та утримання сприяють подовженню періоду господарського використання тварини.

Зауважимо, що нині в Україні питання судово-експертного визначення вартості собак залишається відкритим – у професійному та науковому просторі існує брак потрібного матеріалу, що створює труднощі експертам. Сподіваємося, що розглянута сукупність показників, за якими можна здійснити оцінку такої вартості, стане у нагоді експертам, адже під час проведення дослідження потрібно застосовувати чітко вивірену термінологію та спеціальні знання, які сприяють ухваленню законних та обґрунтованих судових рішень.

Бібліографічний список

1. Артюх Т. М., Григоренко І. В. Теоретичні основи товарознавства : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2014. 263 с.
2. Високос М. П., Захаренко М. О. Практикум для лабораторно-практичних занять з гігієни тварин. Харків : Еспада, 2003. 218 с.
3. Данюк Л. І. Методика визначення вартості майна : судова методика МЮУ. Харків : СПДФО, 2004. 112 с.
4. Демчук М. В., Чорний М. В., Захаренко М. О., Високос М. П. Гігієна тварин. Харків «Еспада», 2006. 328 с.
5. Закон України «Про ветеринарну медицину» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>
6. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>
7. Закон України «Про Митний тариф України» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
8. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12>
9. Закон України «Про судову експертизу» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE30892.html
10. Закон України «Про тваринний світ» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
11. Закон України «Про Червону книгу України» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/3055-14>
12. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2658-14>
13. Закон України «Про ціни і ціноутворення» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/5007-17>
14. Закон України «Про громадські об'єднання» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/4572-17>
15. Калачев С.Л. Теоретические основы товароведения и экспертизы. Москва : Юрайт, 2017. 477 с.
16. Коломієць Т. М., Притульська Н. В., Романенко О. Л. Експертиза товарів : підручник. Київ : КНТЕУ, 2001. 274 с.
17. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

18. Ляпустин С. Н. Товароведение и таможенная экспертиза товаров животного и растительного происхождения. Владивосток : РИО Владивост. филиала Рос. тамож. акад., 2013. 188 с.
19. Павлов В. І., Опьонова О. В., Павліха Н. В. Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів. Київ : Кондор, 2004. 230 с.
20. Племінне положення Всеукраїнської громадської організації «Кінологічна Спілка України» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://uku.com.ua/polozheniya/plem_work/plem_polozh_2019.html
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного стандарту № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав”» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npras/2739907>
22. Про затвердження Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17>
23. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>
24. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр тварин [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1713-12>
25. Садомов Н. А. Зоогигиена с основами проектирования животноводческих объектов. Горки : БГСХА, 2014. 264 с.
26. Статут Всеукраїнської громадської організації «Кінологічна Спілка України» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://uku.com.ua/oficial_inform/ustav.html
27. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ ISO 3993-2000. [Чинний від 2001-01-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2000. 27 с. (Національні стандарти України).
28. Український класифікатор товарів (УКТ ЗЕД) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://consult-ved.com.ua/inform/uktzd?languesh=ua>
29. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
30. Шевченко О. В. Використання спеціальних товарознавчих знань під час досудового розслідування : дис. канд. юр. наук : 12.00.09. Київ : НЮУ ім. Я. Мудрого, 2017. 317 с.

References

1. Artiukh, T. M., & Hryhorenko, I. V. (2014). *Teoretychni osnovy tovaroznavstva [Theoretical foundations of commodity science]*. Kyiv: NUKhT [in Ukrainian].
2. Vysokos, M. P., & Zakharenko, M. O. (2003). *Praktykum dlia laboratorno-praktychnykh zaniat z hihiieny tvaryn [Workshop for laboratory and practical classes on animal hygiene]*. Kharkiv: Espada [in Ukrainian].
3. Daniuk, L. I. (2004). *Metodyka vyznachennia vartosti maina [Methods for determining the value of property]*. Kharkiv: SPDFO [in Ukrainian].
4. Demchuk, M. V., Chorny, M. V., Zakharenko, M. O., & Vysokos, M. P. (2006). *Hihiiena tvaryn [Animal hygiene]*. Kharkiv «Espada» [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy «Pro veterynarnu medytsynu» [Law of Ukraine «On Veterinary Medicine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>.
6. Zakon Ukrainy «Pro zakhyst tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia» [Law of Ukraine «On protection of animals from cruel treatment»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.
7. Zakon Ukrainy «Pro Mytnyi taryf Ukrainy» [Law of Ukraine «On the Customs Tariff of Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.
8. Zakon Ukrainy «Pro pleminnu spravu u tvarynnytstvi» [Law of Ukraine «On Breeding in Animal Husbandry»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12>.
9. Zakon Ukrainy «Pro sudovu ekspertyzu» [Law of Ukraine «On Forensic Examination»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
10. Zakon Ukrainy «Pro tvarynnyi svit» [Law of Ukraine «On Fauna»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
11. Zakon Ukrainy «Pro Chervonu knyhu Ukrainy» [Law of Ukraine «On the Red Book of Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/3055-14>.
12. Zakon Ukrainy «Pro otsinku maina, mainovykh prav ta profesiinu otsinochnu diialnist v Ukraini» [Law of Ukraine «On Valuation of Property, Property Rights and Professional Valuation in Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2658-14>.
13. Zakon Ukrainy «Pro tsiny i tsinoutvorennia» [Law of Ukraine «On Prices and Pricing»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/5007-17>.
14. Zakon Ukrainy «Pro hromadski ob'iednannia» [Law of Ukraine «On Public Associations»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/4572-17>.
15. Kalachev, S. L. (2017). *Teoreticheskie osnovy tovarovedeniia i jekspertizy [Theoretical Foundations of Commodity Science and Expertise]*. Moscow: Jurajt [in Russian].
16. Kolomiets, T. M., Prytul'ska, N. V., & Romanenko, O. L. (2001). *Ekspertyza tovariv [Examination of goods]*. Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].
17. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal codex of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
18. Ljapustin, S. N. (2013). *Tovarovedenie i tamozhennaja jekspertiza tovarov zhivotnogo i rastitel'nogo proishozhdenija [Commodity research and customs examination of animal and vegetable products]*. Vladivostok : RIO Vladivostokskogo filiala Rossijskoj tamozhennoj akademii [In Russian].
19. Pavlov, V. I., Oponova, O. V., & Pavlikha, N. V. (2004). *Osnovy standartyzatsii, sertyfikatsii ta identyfikatsii tovariv [Fundamentals of standardization, certification and identification of goods]*. Kyiv : Kondor [in Ukrainian].
20. Pleminne polozhennia Vseukrainskoi hromadskoi orhanizatsii «Kinolohichna Spilka Ukrainy» [Breeding position of the All-Ukrainian public organization «Cynological Union of Ukraine»]. (n.d.). *uku.com.ua*. Retrieved from : http://uku.com.ua/polozheniya/plem_work/plem_polozh_2019.html.
21. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Natsionalnogo standartu № 1 “Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav”» [Resolution of the

Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the National Standard № 1 “General principles of property valuation and property rights”»]. (n.d.). *kmu.gov.ua*. Retrieved from : <https://www.kmu.gov.ua/npas/2739907>.

22. Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii provedennia ta oformlennia ekspertnykh provadzen u pidrozdilakh Ekspertnoi sluzhby Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [About the statement of the Instruction on the organization of carrying out and registration of expert proceedings in divisions of Expert service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17>.

23. Pro zatverdzhennia Instruksii pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen [About the statement of the Instruction on appointment and carrying out of forensic examinations and expert researches and Scientific and methodical recommendations concerning preparation and appointment of forensic examinations and expert researches]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

24. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynyi derzhavnyi reiestr tvaryn [On the approval of the regulation on the only State Animal Registry] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1713-12>.

25. Sadomov, N. A. (2014). *Zoogigiena s osnovami proektirovaniia zhivotnovodcheskikh ob'ektov [Zoohygiene with the basics of designing livestock facilities]*. Gorki : BGSFA [In Russian].

26. Statut Vseukrainskoi hromadskoi orhanizatsii «Kinolohichna Spilka Ukrainy» [Charter of the All-Ukrainian public organization «Cynological Union of Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : http://uku.com.ua/oficial_inform/ustav.html.

27. Tovaroznavstvo. Terminy ta vyznachennia [Commodity science. Terms and definitions]. (2000). *DSTU ISO 3993 from 1-st January 2001*. Kyiv : Derzhspozhyvstandart Ukraine [in Ukrainian].

28. Ukrainskyi klasyfikator tovariv (UKT ZED) [Ukrainian classifier of goods]. (n.d.). *consult-ved.com.ua* Retrieved from : <http://consult-ved.com.ua/inform/uktzd?languech=ua>.

29. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1713-12>.

30. Shevchenko, O. V. (2017). Vykorystannia spetsialnykh tovaroznavchykh znan pid chas dosudovoho rozsliduvannia [Use of special commodity knowledge during pre-trial investigation]. *Candidate's thesis*. Kyiv : NIuU im. Ya. Mudroho [in Ukrainian].

ОСОБЕННОСТИ ЭКСПЕРТНОЙ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ

Марчук А. А. Черновицкий научно-исследовательский экспертно-криминалистический центр МВД Украины

В этой статье речь идет об оценке стоимости животного. Животное выступает объектом гражданских правоотношений. Обычно, объектами гражданских прав являются вещи (предметы вещественного мира в своем естественном состоянии или предметы, созданные в результате человеческой деятельности). Обоснование отнесения живых животных к категории «объект гражданских прав» связано с тем, что последние выступают объектами оценки в материальной форме, – движимым имуществом, потребительским товаром. Следо-

вательно, оценка превращает животное в особенный объект гражданских прав, на который распространяется правовой режим вещи. Объекты животного мира в Украине могут находиться в государственной, коммунальной и частной собственности, находиться под охраной государства независимо от права собственности на них. (Закон Украины «О животном мире»). Оценка стоимости животного осуществляют уполномоченные лица – судебные эксперты, судебно-экспертные учреждения, аттестованные эксперты. Оценка осуществляется в порядке, определенном Криминальным процессуальным, Гражданским процессуальным, Хозяйственным процессуальным кодексами Украины; Кодексом Украины об административных правонарушениях; Кодексом административного судопроизводства Украины; Таможенным кодексом Украины; Законами Украины: «О судебной экспертизе», «Об исполнительном осуществлении» и другими нормативно правовыми актами по вопросам судебно-экспертной деятельности, в частности «Инструкцией о назначении и проведении судебных экспертиз и экспертных исследований».

Проблема в том, что при проведении такого рода исследования необходим полный перечень выходных данных об объекте исследования, совокупности показателей, морфологических, физиологических (внешние, внутренние) и хозяйственных признаков и свойств, которые формируют и характеризуют животное, как одно целое. Каждый показатель и особенность влияет на их стоимость.

В этом обзорном исследовании, мы остановимся на показателях, которые играют неотъемлемую роль при проведении товароведческой экспертизы домашних животных. Рассмотрим детально основные понятия, которые нуждаются в анализе, и выучим влияние данных показателей, во время проведения исследования, с применением методических подходов в соответствии с Национальным стандартом № 1.

В повседневной жизни, человек, удерживая домашнее животное, не обращает внимание, на те или другие признаки, которые в дальнейшем при оценке имеют чрезвычайно важное значение, а иногда и отсутствие информации у владельца объекта исследования приводит к невозможности решения поставленного вопроса перед судебным экспертом. Соответственно нам удалось определить ряд показателей, на которые необходимо обратить внимание.

Ключевые слова. Товароведческая экспертиза, оценка, рыночная стоимость, судебная экспертиза, домашние животные, классификация животных, выходные данные.

FEATURES OF VALUATION OF DOMESTIC ANIMALS

Marchuk A. Chernivtsi Forensic Research Centre of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

This article describes the value of an animal estimation. The animal is an object of civil law relations. The objects of civil law relations are usually things (objects of the material world in their natural state or objects created by human activity). The justification for assigning live animals to the category «object of civil rights» is related to the fact that they are objects of evaluation in material form – movable property, consumer goods. Therefore, the assessment turns the animal into a special object of civil rights, which is subject to the legal regime of the thing. Animal objects in Ukraine may be in state, communal and private ownership, under the protection of the state, regardless of their ownership rights. (Law of Ukraine «About the Animal World»). The valuation of the animal is carried out by authorized persons – forensic experts, forensic institutions and certified experts. The assessment is carried out in accordance with the procedure

established by the Code of Criminal Procedure, the Code of Civil Procedure and the Code of Economic Procedure of Ukraine; Code of Administrative Offences; Code of Administrative Procedure of Ukraine; Customs Code of Ukraine; Laws of Ukraine «On Court Legal Expertise», «On Execution Production» and other legal acts on forensic activities, in particular, «Instructions on the Appointment and Conduct of Forensics and Expert Studies».

The problem is that such a study requires a complete list of the original data on the subject, a set of indicators, morphological, physiological (external, internal) and economic features and properties forming and characterizing the animal, as one. Each indicator and feature affects their cost.

In this overview study, we will focus on the factors that play an integral role in the product examination of domestic animals. Consider in detail the main concepts that need to be analysed and study the impact of these indicators when conducting a study using methodological approaches in accordance with National Standard 1.

In day-to-day life, when holding a pet, one does not pay attention to the little things that are crucial to the evaluation, and sometimes the lack of information of the object of the study makes it impossible to resolve the issue with the forensic expert. So, we have been able to identify a number of indicators to be addressed.

Keywords: product examination, valuation, market value, court legal expertise, domestic animals, animal classification, output data.

DOI 10.32900/2312-8402-2020-123-117-128

УДК 636.14.082

ОЦІНКА ЖЕРЕБЦІВ-ПЛІДНИКІВ НОВООЛЕКСАНДРІВСЬКОЇ ВАГОВОЗНОЇ ПОРОДИ

Павловський С. С., асп.

Ткачова І. В., д. с.-г. н., с. н. с.

Інститут тваринництва НААН

Метою роботи було вивчення головного фактору селекції – якості жеребців-плідників. Матеріалом для досліджень слугувала база даних та каталоги жеребців-плідників новоолександрівської вагОВОЗНОЇ породи, допущених до племінного використання. Проаналізовано родоводи жеребців за 5 рядами предків, встановлено лінійне сполучення (лінія батька × лінія матері), а також наявність інбридингу до V ступеня. Визначено генеалогічну структуру породи, виділено перспективних продовжувачів ліній.

Аналіз лінійної належності оцінених жеребців-плідників показав, що 8 з них належать до лінії (1390) Тантала (57,0 %) і по три жеребця – до лінії (935) Кокетливого (21,5 %) і (909) Градуса (21,5 %). Усі оцінені жеребці мають у родовах комплексний інбридинг у помірному і віддаленому ступенях, переважно на Тантала, Кокетливого, Вельбота.

Аналіз методів отримання жеребців показав, що лише один жеребець-плідник одержаний у внутрішньолінійному сполученні (1390) Тантала, решту одержано у міжлінійних поєднаннях: (1390) Тантал × (909) Градус (3 гол.), (1390) Тантал × (109) Газон (3 гол.), (935) Кокетливий × (909) Градус (2 гол.) і по одному жеребцю у поєднаннях: (1390) Тантал × (200) Капітен, (935) Кокетливий ×